P9_TA(2020)0014

Pågående utfrågningar inom ramen för artikel 7.1 i EU-fördraget om Polen och Ungern

Europaparlamentets resolution av den 16 januari 2020 om de pågående utfrågningarna inom ramen för artikel 7.1 i EU-fördraget: Polen och Ungern (2020/2513(RSP))

(2021/C 270/10)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av artiklarna 2 och 7.1 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget),

— med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

— med beaktande av sin resolution av den 12 september 2018 om ett förslag med en begäran till rådet att enligt artikel 7.1 i fördraget om Europeiska unionen fastställa huruvida det finns en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter unionens värden ([1]),

— med beaktande av kommissionens motiverade förslag av den 20 december 2017 i enlighet med artikel 7.1 i EU-fördraget, angående rättsstatsprincipen i Polen: förslag till rådets beslut om fastslående av att det finns en klar risk för att Republiken Polen allvarligt åsidosätter rättsstatsprincipen, (COM(2017)0835),

— med beaktande av sin resolution av den 1 mars 2018 om kommissionens beslut att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget i fråga om situationen i Polen ([2]),

— med beaktande av sin resolution av den 14 november 2019 om kriminalisering av sexualundervisning i Polen ([3]),

— med beaktande av sin resolution av den 18 december 2019 om allmän diskriminering och hatpropaganda som drabbar hbti-personer samt ”hbti-fria zoner” ([4]),

— med beaktande av sin resolution av den 16 januari 2019 om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen 2017 ([5]),

— med beaktande av sin resolution av den 25 oktober 2016 med rekommendationer till kommissionen om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter ([6]),

— med beaktande av sin lagstiftningsresolution av den 4 april 2019 om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av unionens budget vid generella brister när det gäller rättsstatens principer i medlemsstaterna ([7]),

— med beaktande av Europeiska unionens domstols rättspraxis,

([1]) EUT C 433, 23.12.2019, s. 66.
([2]) EUT C 129, 5.4.2019, s. 13.
([3]) Antagna texter, P9_TA(2019)0058.
([4]) Antagna texter, P9_TA(2019)0101.
([5]) Antagna texter, P8_TA(2019)0032.
([6]) EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.
([7]) Antagna texter, P8_TA(2019)0349.

Torsdagen den 16 januari 2020

— med beaktande av de standardformer för sådana utfrågningar som avses i artikel 7.1 i EU-fördraget och godkänts av rådet den 18 juli 2019,

— med beaktande av att den polska sejmen den 20 december 2019 antagit ett lagförslag där det infördes en rad ändringar i lagen om allmänna domstolar, lagen om högsta domstolen och vissa andra lagar, med beaktande av den polska senatens begäran till Venedigkommissionen om att denna skulle avlåta ett brådskande yttrande om detta lagförslag.

— med beaktande av artikel 132.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Unionen ska, enligt artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Detta framgår även av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och ingår i internationella människorättsfördrag. Dessa värden, som är gemensamma för medlemsstaterna och som medlemsstaterna av egen fri vilja ställt upp bakom, utgör grunden för de rättigheter som personer som lever i unionen åtnjuter.

B. En klar risk för att en medlemsstat allvarligt åsidosätter de värden som stadfästs i artikel 2 i EU-fördraget berör inte bara den enskilda medlemsstat där risken uppstår, utan påverkar också övriga medlemsstater, deras inbördes förtroende, unionens innersta väsen och unionsmedborgarnas grundläggande rättigheter enligt unionsrätten.

C. I artikel 7.1 i EU-fördraget ingår en förebyggande fas som ger unionen möjlighet att ingripa om det föreligger en klar risk för att gemensamma värden åsidosätts. I denna förebyggande åtgärd ingår en dialog med den berörda medlemsstaten, vilken syftar till att undvika eventuella påföljder.

D. Artikel 7.1 i EU-fördraget aktiverades av kommissionen och parlamentet mot Polen respektive Ungern, efter att det fastställts föreligga en klar risk för allvarligt åsidosättande av unionens grundläggande värden.

E. Rådet har hittills anordnat tre utfrågningar med Polen och två utfrågningar med Ungern inom ramen för rådet (allmänna frågor).

F. Den 11 december 2019 begärde Finlands EU-ordförandeskap en skriftlig förklaring med anledning av att offentlig tjänsteman från Ungerns delegation påstods ha brutit mot sin skyldighet att, enligt artikel 339 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och artikel 6.1 i rådets arbetsordning, se till att mötena förblev konfidentiella.

1. Europaparlamentet noterar de utfrågningar som rådet anordnat med stöd av artikel 7.1 i EU-fördraget, för att bemöta hot mot gemensamma europeiska värden i Polen och Ungern. Parlamentet konstaterar med oro att dessa utfrågningar inte anordnas under regelbundna, strukturerade och öppna former, och uppmanar med kraft det kroatiska ordförandeskapet och kommande ordförandeskap att anordna utfrågningarna regelbundet. Parlamentet understryker att utfrågningarna måste vara objektiva, faktabaserade och transparenta, och att de berörda medlemsstaterna uppriktigt måste samarbeta under hela processen, i enlighet med principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 i EU-fördraget. Parlamentet rekommenderar att rådet följer upp utfrågningarna med att framföra konkreta rekommendationer till ifrågavarande medlemsstater, såsom det står i artikel 7.1 i EU-fördraget, och anger tidsfrister för när dessa rekommendationer ska ha genomförts. Parlamentet påpekar att medlemsstaternas inbördes förtroende kan återställas endast efter att det säkerställts respekt för de värden som ingår i artikel 2 i EU-fördraget, och uppmanar rådet att vidta åtgärder för detta. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att respektera unionsrättens företräde.

2. Europaparlamentet uttrycker sin djupa oro över att de standardformer för sådana utfrågningar som avses i artikel 7.1 i EU-fördraget inte tillförsäkrar att parlamentet behandlas på samma sätt som kommissionen och en tredjedel av medlemsstaterna i samband med framläggandet av det motiverade förslaget. Parlamentet erinrar om att artikel 7.1 i EU-fördraget föreskriver att en tredjedel av medlemsstaterna, Europaparlamentet och kommissionen ska vara likaberättigade att aktivera förfarandet och att de alla ska ha samma ställning i förfarandet. Parlamentet välkomnar Finlands EU-ordförandeskaps insatser för att träda i informell dialog med parlamentet, men anser att en informell dialog inte kan ersätta att det motiverade förslaget formellt läggs fram för rådet. Parlamentet håller fast vid att dess anmodan om ett formellt rådsmöte fortfarande är aktuell, utgående dels från rätten till initiativ, dels från principen om lojalt samarbete mellan institutionerna enligt artikel 4.3 i EU-fördraget. Parlamentet uppmanar än en gång rådet att omedelbart och fullständigt hålla parlamentet underrättat under varje del av förfarandet.

3. Europaparlamentet beklagar att utfrågningarna ännu inte fått de två ifrågavarande medlemsstaterna att göra några större framsteg med att avhjälpa de klara riskerna för ett allvarligt åsidosättande av de värden för unionen vilka avses i artikel 2 i EU-fördraget. Parlamentet noterar med oro att det framgår av rapporter och uttalanden, dels från kommissionen, dels från internationella organ såsom FN, OSSE och Europarådet, att situationen förvärrats i både Polen och Ungern efter att artikel 7.1 i EU-fördraget aktiverats. Parlamentet påpekar att det blir till fortsatt skada för de gemensamma europeiska värdenas integritet, liksom också för det inbördes förtroendet och för unionens trovärdighet överlag när inte rådet gjort effektivt bruk av artikel 7 i EU-fördraget. Parlamentet upprepar sin ståndpunkt dels om kommissionens beslut att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget i fråga om situationen i Polen, dels om sitt eget förslag med uppmaning till rådet att enligt artikel 7.1 i EU-fördraget fastställa om det föreligger en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter unionens grundläggande värden. Parlamentet uppmanar därför rådet att se till att man vid utfrågningarna med stöd av artikel 7.1 i EU-fördraget också tar upp nya former av utveckling och bedömer risker för brott mot rättsväsendets oberoende, yttrandefriheten, också mediefriheten, friheten för konsten och vetenskapen, föreningsfriheten och rätten till likabehandling. Parlamentet uppmanar kommissionen att göra fullt bruk av alla redskap som finns att tillgå för att åtgärda en klar risk för att Polen och Ungern allvarligt åsidosätter unionens grundläggande värden, framför allt påskyndade överträdelseförfaranden och ansökningar om interimistiska åtgärder inför domstolen.

4. Europaparlamentet noterar det begränsade omfånget av kommissionens motiverade förslag angående rättsstatsprincipen i Polen. Parlamentet uppmanar rådet att undersöka hur påståenden om kränkningar av de grundläggande rättigheterna bör åtgärdas inom ramen för rådets nuvarande utfrågningar.

5. Europaparlamentet anser att den senaste utvecklingen i de aktuella utfrågningarna i enlighet med artikel 7.1 i EUF-fördraget än en gång aktualiserar det omedelbara behovet av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter (DRG) i enlighet med parlamentets förslag, i form av ett interinstitutionellt avtal med en årlig, oberoende, evidensbaserad och icke-diskriminerande granskning, som på lika villkor ska bedöma alla EU-medlemsstaters efterlevnad av de värden som föreskrivs i artikel 2 i EU-fördraget, samt med landsspecifika rekommendationer, som ska följas av en interparlamentarisk debatt och en permanent cykel för DRG-politiken inom EU:s institutioner. Parlamentet uppmanar här kommissionen och rådet att utan dröjsmål inleda förhandlingar med parlamentet om ett sådant interinstitutionellt avtal, i enlighet med artikel 295 i EUF-fördraget. Parlamentet framhåller än en gång att denna mekanism måste komplettera och förstärka de aktuella och framtida förfarandena med stöd av artikel 7 i EU-fördraget, och inte träda i stället för dem.

6. Europaparlamentet upprepar sin ståndpunkt om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av unionens budget vid generella brister när det gäller rättsstatens principer i medlemsstaterna, och uppmanar rådet att inleda de interinstitutionella förhandlingarna så fort som möjligt.

7. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen och rådet, till presidenten, regeringen och parlamentet i Polen respektive Ungern, samt till medlemsstaternas regeringar och parlament.